

Ștefania Ștefănescu

Diana-Alexandra Popovici

Geografie

Manual pentru clasa a VII-a

• Structura manualului	4
• Cuvânt-înainte	6
• Fișa de observare a comportamentului	6
• Competențe generale și specifice	6

UNITATEA I ASIA 7

1. Poziția geografică	8
2. Relieful – caracteristici generale, unități majore. Munții Himalaya	10
3. Hidrografia – caracteristici generale. Fluvii și lacuri	13
4. Diferențieri climatice. Musonii	16
5. Contraste biogeografice	18
6. Elemente de diversitate umană (etnică, lingvistică, culturală, confesională)	21
7. Harta politică și marile aglomerări umane	23
8. Resursele naturale	26
9. Activitățile economice. Contraste economice regionale	28
10. Studii de caz: Particularități geografice ale unor state. Asia în lumea contemporană	31
• <i>Recapitulare și autoevaluare</i>	36

UNITATEA II AFRICA 37

1. Poziția geografică – simetrie latitudinală	38
2. Relieful Africii – caracteristici generale. Riftul african	39
3. Hidrografia, clima și biogeografia – caracteristici generale	41
4. Specificul demografic	45
5. Harta politică și marile orașe	47
6. Studii de caz: Problemele Africii în lumea contemporană. Sahara. Caracterizarea geografică a unor state	49
• <i>Recapitulare și autoevaluare</i>	54

UNITATEA III – AMERICA DE NORD ȘI AMERICA DE SUD 55

1. Poziția geografică	56
2. Relieful – caracteristici generale. Sistemul muntos cordiliero-andin	57
3. Hidrografia – caracteristici generale. Fluvii și lacuri	59
4. Diferențieri climatice și biogeografice	61
5. Elemente de diversitate umană (etnică, lingvistică, confesională și culturală)	64
6. Harta politică și contraste teritoriale între state	66
7. Forme de aglomerare urbană	68
8. Diferențieri economice regionale	70
9. Studii de caz: Particularități geografice ale unor state (la alegere)	72
• <i>Recapitulare și autoevaluare</i>	76

UNITATEA IV – AUSTRALIA ȘI OCEANIA. ANTARCTICA 77

1. Australia – caracterizare geografică generală	78
2. Oceania – particularități geografice	81
3. Antarctica – elemente de identitate geografică	84
4. Studiu de caz: Unicitatea biogeografică australiană	86
• <i>Evaluare</i>	88

UNITATEA V ELEMENTE DE GEOGRAFIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR 89

1. Componentele mediului înconjurător și relațiile dintre acestea	90
2. Degradarea mediului înconjurător, o problemă a lumii contemporane. Schimbări globale ale mediului	91
• <i>Recapitulare și autoevaluare</i>	94
<i>Recapitulare și autoevaluare finală</i>	95

1. Poziția geografică
2. Relieful – caracteristici generale, unități majore. Munții Himalaya
3. Hidrografia – caracteristici generale. Fluvii și lacuri
4. Diferențieri climatice. Musonii
5. Contraste biogeografice
6. Elemente de diversitate umană (etnică, lingvistică, culturală, confesională)
7. Harta politică și marile aglomerări umane
8. Resursele naturale
9. Activitățile economice. Contraste economice regionale
10. Studii de caz: Particularități geografice ale unor state. Asia în lumea contemporană

▶ RECAPITULARE ȘI AUTOEVALUARE

1. Poziția geografică

Asia (fig. 1) este cel mai mare continent de pe Terra, atât ca suprafață (44,5 milioane km²), cât și ca populație (4,8 miliarde de locuitori în anul 2023). Împreună cu Europa formează o singură masă continentală numită Eurasia.

Latitudinal, cea mai mare parte a Asiei este situată în emisfera nordică (puține insule din Arhipelagul Indonezian sunt situate la sud de Ecuator), iar **longitudinal**, în emisfera estică. Este străbătută de Ecuator, Tropicul Racului și Cercul Polar de Nord.

Continentul asiatic **este mărginit de** Oceanul Arctic în nord, de Oceanul Pacific în est și de Oceanul Indian în sud. Se învecinează cu Europa în vest, de care este separat convențional prin Munții Ural, Marea Caspică, Munții Caucaz, Marea Neagră și Marea Mediterană.

Excluzând insulele și peninsulele, **punctele extreme** ale Asiei sunt: *Capul Celiuskin* în nord, *Capul Dejnev* în est, *Capul Piai* în sud și *Capul Baba* în vest.

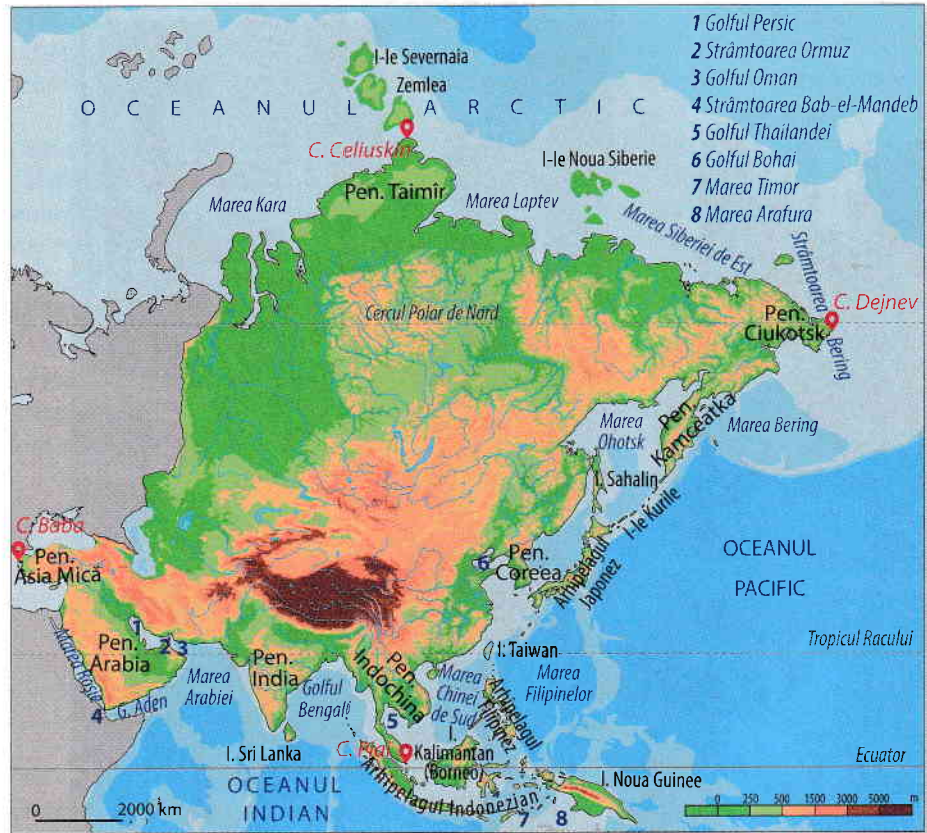

Fig. 1 Asia – poziția geografică și punctele extreme

Aplică!

- De câte ori este mai mare suprafața Asiei față de cea a Europei, știind că suprafața Europei este de circa 10 milioane km²?
- Localizează pe hartă principalele linii geografice.
- Utilizând atlasul geografic școlar și harta murală:
 - notează în caiet denumirea punctelor extreme ale Asiei și precizează în ce țări sunt situate acestea;

Punctul cardinal	Punctul extrem	Țara
N		
S		
V		
E		

- calculează pe câte grade de latitudine și de longitudine se desfășoară continentul Asia.

UPDIS

Vreau să știu mai mult!

We know
books

Asia este separată de America de Nord prin *Strâmtoarea Bering* (fig. 2), de Australia prin *mările Timor și Arafura*, iar de Africa, prin *Canalul Suez* (fig. 3), *Marea Roșie*, *Strâmtoarea Bab-el-Mandeb* și *Golful Aden*. Strâmtoarea Bab-el-Mandeb (*Poarta Lacrimilor* în limba arabă) poartă această denumire din cauza numeroaselor naufragii care au avut loc în această zonă.

Știi că?

- ▶ Cea mai mare peninsulă de pe glob este *Arabia* (fig. 4).
- ▶ Cea mai mare insulă a continentului Asia este *Kalimantan (Borneo)*, parte componentă a Arhipelagului Indonezian.
- ▶ Cel mai mare golf al Asiei este *Bengal* (fig. 5).

Fig. 2 Strâmtoarea Bering

Fig. 3 Canalul Suez

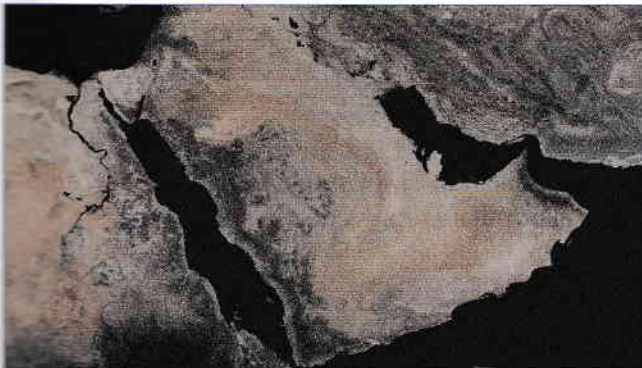

Fig. 4 Peninsula Arabia

Fig. 5 Golful Bengal

Aplică!

- ▶ Utilizând atlasul geografic școlar, localizează pe harta fizico-geografică a Asiei următoarele articulații ale țărmlui:

Peninsule	Insule/Arhipelaguri	Golfuri	Strâmători
Kamceatka	Japonez	Persic	Bering
Coreea	Taiwan	Oman	Malacca
Indochina	Filipinez	Aden	Ormuz
India	Indonezian	Bengal	Bab-el-Mandeb
Arabia	Sri Lanka	Thailandei	Coreei
Asia Mică	Maldiva	Bohai	Hainan

2. Relieful – caracteristici generale, unități majore. Munții Himalaya

Amintește-ți!

- ▶ Care este cea mai înaltă regiune muntoasă de pe Terra? Dar cel mai înalt vârf?
- ▶ Definește procesul de orogeneză. Care sunt principalele orogeneze?

În Asia se găsesc *toate unitățile majore de relief*: munți, dealuri, podișuri și câmpii. Munții și podișurile reprezintă unitățile de relief cele mai răspândite, ocupând circa 75% din suprafața continentului, iar câmpiile doar 25% din întreaga suprafață continentală. De regulă, câmpiile sunt dispuse marginal.

Din punct de vedere **altitudinal**, relieful Asiei se încadrează între -430 m (situat pe țărmul Mării Moarte – *fig. 1*) și 8848 m în Vârful Everest sau Chomolungma (*fig. 2*) din Munții Himalaya (localizat pe granița dintre Nepal și China).

Cele mai vechi suprafețe de uscat ale Asiei sunt reprezentate de **unitățile de scut**. Acestea sunt: *scutul siberian, scutul chinez, scutul indian și scutul arabic*.

În **orogenezele** mai vechi (*caledoniană și hercinică*) s-au format **lanțuri montane**, precum: Munții Ural, Munții Tian-Shan, Munții Siberiei (Munții Altai, Saian, Kolîma etc.), Munții Gații de Vest și Gații de Est ș.a., iar în *orogeneza alpină* (cea mai nouă) s-au format: Munții Himalaya, Munții Caucaz, Munții Kunlun, Munții Hindukush, Munții Pontici etc.

Cele mai întinse **podiișuri** ale Asiei sunt: Podiul Tibet (cel mai înalt podiș de pe Terra, situat la o altitudine medie de peste 4500 m – *fig. 3*), Podișul Gobi, Podișul Deccan, Podișul Arabiei, Podișul de Loess, Podișul Iran, Podișul Siberiei Centrale, Podișul Anatoliei, Podișul Chinei de Sud etc.

Cele mai mari **câmpii** ale continentului sunt: Marea Câmpie Chineză, Câmpia Siberiei de Vest (*fig. 4*), Câmpia Turanului, Câmpia Mesopotamiei și Câmpia Mekongului, Câmpia Indului și Câmpia Gangelui (sau Câmpia Indo-Gangetică). Aceste câmpii reprezintă unele dintre cele mai populate regiuni de pe glob.

Aplică!

1. Datorită condițiilor climatice, unele podiișuri asiatice sunt acoperite de *deșerturi tropicale sau temperate*. Localizează-le pe harta fizico-geografică a Asiei și notează-le pe caiet.
2. Localizează pe harta fizică a Asiei unitățile de relief menționate în textul lecției.

Fig. 1 Marea Moartă, cel mai jos punct de pe uscat

Fig. 2 Vârful Everest, Munții Himalaya

Fig. 3 Podișul Tibet

Fig. 4 Câmpia Siberiei de Vest

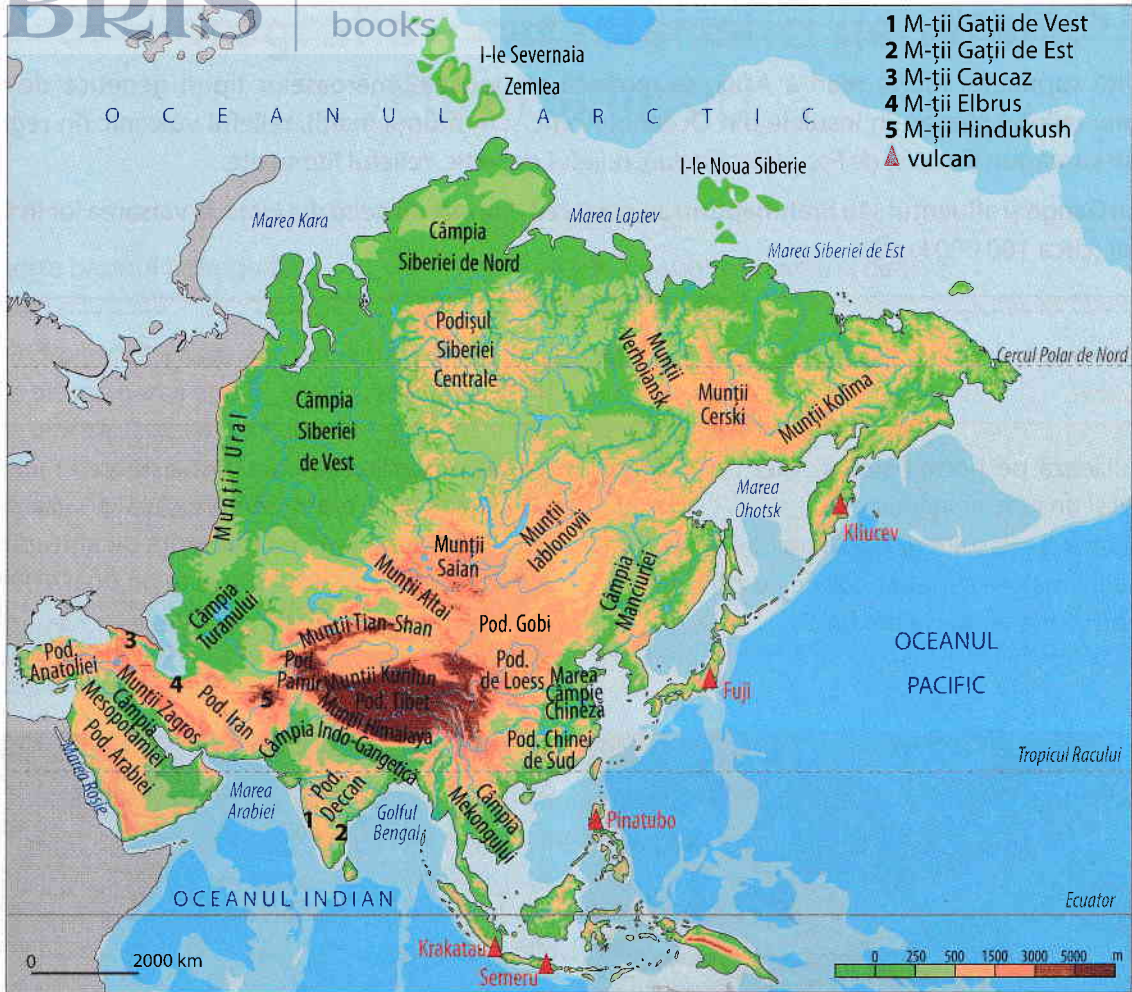

Fig. 5 Unitățile majore de relief din Asia

Munții Himalaya (fig. 6) fac parte din *sistemul alpino-carpato-himalayan* și, împreună cu unitățile de relief învecinate, de peste 5000 m, sunt considerați *acoperișul lumii* datorită altitudinilor foarte mari ce culminează cu Vf. Everest. Aceștia reunes nouă dintre primele zece vârfuri ca înălțime din lume.

Munții Himalaya sunt situați între Podișul Tibet – la nord și Câmpia Indo-Gangetică – la sud. Sunt munți tineri, formați în orogeneza alpină prin coliziunea plăcii indiene care se subduce celei eurasiatice (fig. 7). Prin înălțimea și dispunerea lor, influențează clima continentului și contribuie la formarea musonilor. De aici izvorăsc numeroase fluvii (Gange, Brahmaputra etc.).

De asemenea, în Asia se află numeroși **vulcani**, cu precădere în estul continentului, zonă care face parte din *Cercul de Foc al Pacificului*. Cei mai mulți vulcani activi se găsesc în Arhipelagul Indonezian, cel mai cunoscut fiind vulcanul Anuk Krakatau (insula Java – fig. 8).

Fig. 6 Munții Himalaya

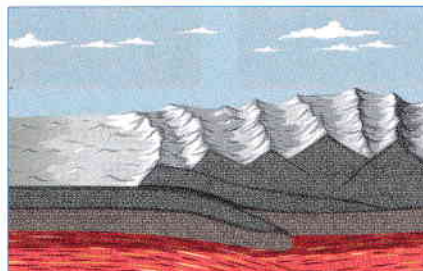

Fig. 7 Formarea Munților Himalaya

Fig. 8 Vulcanul Anuk Krakatau

Vreau să știu mai mult!

- ▶ Datorită suprafeței foarte mari a Asiei, se remarcă existența numeroaselor tipuri genetice de relief, precum: relieful glaciar (în insulele din Oceanul Arctic și în munții înalți), relieful vulcanic (în regiunile care se suprapun *Cercului de Foc al Pacificului*), relieful deșertic, relieful litoral etc.
- ▶ Fluviul Gange și afluentul său Brahmaputra au creat *cea mai întinsă deltă din lume*, la vărsarea lor în Golful Bengal (circa 100 000 km²).

Aplică!

1. Localizează pe harta fizică a Asiei trei vulcani activi și un vulcan inactiv.
2. Cu ajutorul atlasului geografic școlar, identifică unitățile majore de relief notate cu cifre de la 1 la 8 pe schița de hartă din *fig. 9*.

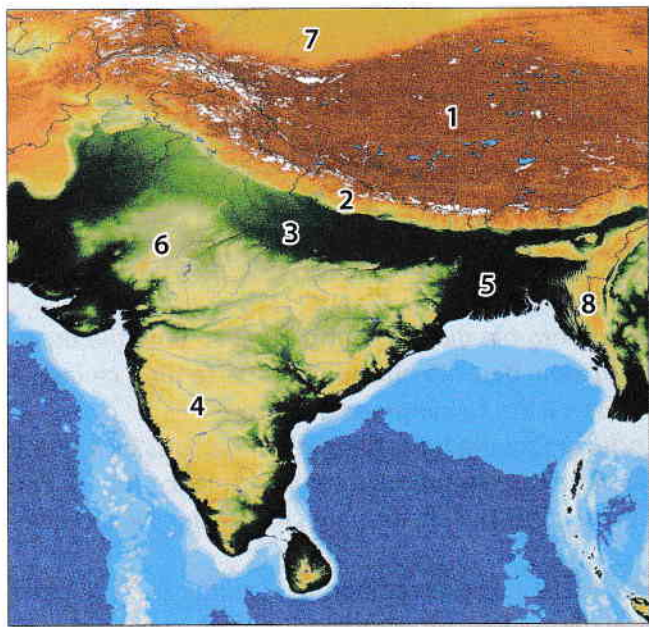

Fig. 9 Relieful din sudul Asiei

Știi că?

- ▶ Câmpia Siberiei de Vest este *cea mai întinsă și cea mai plată câmpie*. Are o suprafață de 3 milioane km², iar diferența de altitudine dintre nordul și sudul său este de doar 100 m.
- ▶ Cel mai mare deșert al Asiei este *Deșertul Gobi* (*fig. 10*).

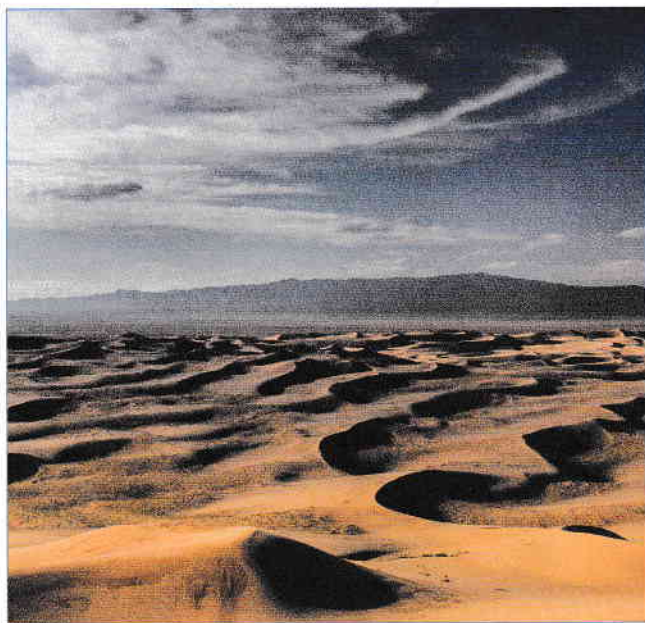

Fig. 10 Deșertul Gobi (Mongolia)

Descoperă!

Utilizează atlasul geografic școlar, documentează-te de pe internet și din enciclopedii și descoperă:

- ▶ statele pe teritoriul cărora se află Munții Himalaya;
- ▶ cinci vârfuri care depășesc 8000 m;
- ▶ trei fluvii care izvorăsc din Munții Himalaya.

Portofoliu

- ▶ Documentează-te de pe internet și din enciclopedii, apoi realizează un text geografic despre erupția vulcanului Krakatau din anul 1883. Menționează minimum două consecințe ale acestei erupții uriașe.

3. Hidrografia – caracteristici generale. Fluvii și lacuri

Amintește-ți!

▶ Definește bazinul hidrografic.

▶ Ce sunt estuarele și deltele?

Rețeaua hidrografică a Asiei este influențată direct de suprafața mare a continentului, de climă și de relieful variat. În funcție de scurgerea apelor, se remarcă:

- ↳ regiuni exoreice (cu scurgere în mările și în oceanele înconjurătoare);
- ↳ regiuni endoreice (cu scurgere în lacurile interioare);
- ↳ regiuni areice (lipsite de rețea hidrografică permanentă).

Aplică!

- ▶ Cu ajutorul atlasului geografic școlar, identifică o regiune endoreică (numind cel puțin două ape curgătoare și lacul în care se varsă) și două regiuni areice din Asia.

Regiunile exoreice asiatice aparțin următoarelor bazine hidrografice:

Bazinul Oceanului Arctic, reprezentat de fluvii mari, cum sunt: Obi, Enisei (estuare) și Lena (deltă) – *fig. 1*.

Fluviul Obi formează la vărsarea în ocean cel mai lung estuar (circa 800 km). Aceste fluvii siberiene produc inundații mari primăvara, când dezghețul are loc dinspre izvor spre vărsare.

Bazinul Oceanului Pacific include fluvii, precum: Amur, Huang He (fluviul cu cele mai multe schimbări de curs și cel care transportă cea mai mare cantitate de aluviuni; aceste aluviuni provin din Podișul de Loess), Chang Jiang (*fig. 2*) sau Yangtze (cel mai lung fluviu din Asia și al treilea din lume, legat de Huang He prin Marele Canal Chinezesc) și Mekong (cel mai lung fluviu din Asia de Sud-Est; formează o deltă întinsă pe teritoriul Vietnamului).

Bazinul Oceanului Indian (*fig. 3*) se remarcă prin fluviile: Eufrat, Tigru, Indus, Gange, Brahmaputra, Salween și Irrawaddy. Acestea sunt alimentate cu apă din topirea zăpezilor și a ghețarilor și din ploile musonice.

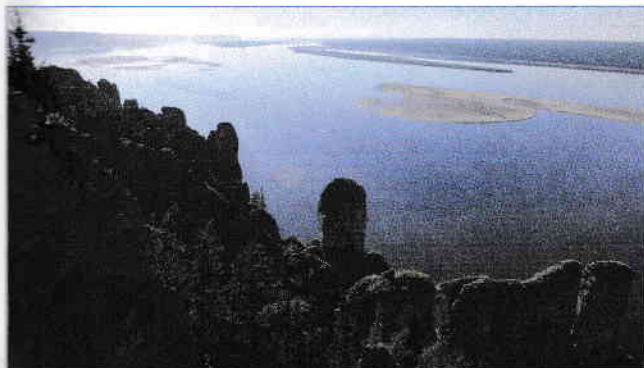

Fig. 1 Fluviul Lena

Fig. 2 Fluviul Chang Jiang

Știai că?

- ▶ Gange este considerat fluviul sfânt al Indiei, numele său provenind de la zeița Ganga. Fluviul are o importanță geografică și istorică, întrucât majoritatea capitalelor provinciale au fost situate de-a lungul său.

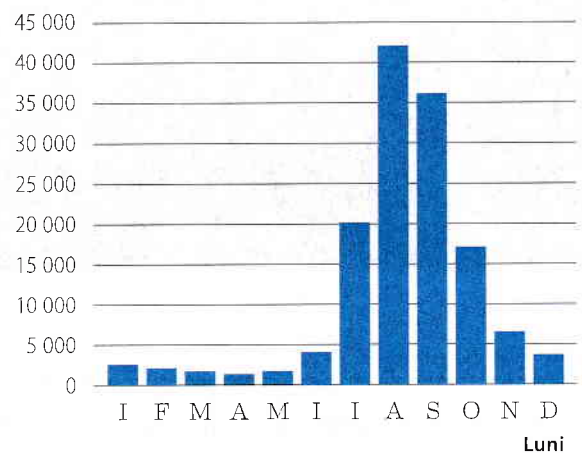
Fig. 3 Hidrografia Asiei

Aplică!

- ▶ Analizează graficul alăturat (fig. 4), care prezintă evoluția debitelor medii lunare ale fluviului Gange, și precizează:
- valoarea maximă (cu aproximație) a debitului lunar și luna în care se produce;
 - valoarea minimă (cu aproximație) a debitului lunar și luna în care se produce;
 - diferența dintre valoarea maximă și valoarea minimă a debitului mediu lunar;
 - anotimpul cu cele mai mari valori ale debitului; explică aceste valori foarte ridicate.

Fig. 4 Debitul mediu lunar al fluviului Gange
(Sursă date: <https://nmcg.nic.in/hydrology.aspx>)

Debit (m^3/s)

LIPDIS

We know

Lacurile din Asia sunt numeroase și diverse:

a. lacuri tectonice: Baikal (cel mai adânc lac de pe glob – 1637 m, *fig. 5*), Balhaș, Aral, Marea Moartă, Biwa, Marea Caspică (*fig. 6*) ș.a.;

b. lacuri vulcanice: cele mai multe sunt situate în Arhipelagul Indonezian și Arhipelagul Japonez (Akan, Toya, Toba, Mashu etc.);

c. lacuri glaciare: numeroase, situate în Munții Himalaya, Caucaz, Elbrus etc.;

d. lacuri sărate: situate în regiunile aride și semiaride din Asia Centrală și de Sud-Vest (Marea Moartă, Tuz, Van, Urmia ș.a.);

e. lagune: Kara Bogaz, Anzali, Estil, Kaliveli etc.;

f. lacuri de baraj antropic: Barajul celor Trei Defilee (pe Chang Jiang), Krasnoiarsk (pe Enisei), Bratsk (pe Angara) ș.a.

În Asia există numeroase *cascade*, *mlaștini* (precum cele din Siberia) și *ghețari* (prezenți în regiunile polare și în munții înalți; cel mai înalt și lung ghețar montan din lume este Fedcenko – peste 75 km – *fig. 7*).

Fig. 5 Lacul Baikal

Fig. 6 Marea Caspică (vedere din satelit)

Fig. 7 Ghețarul Fedcenko

Fig. 8 Lacul Aral (secat în mare parte vara)

Investigație

▶ În ultimele decenii, dar mai ales în ultimii ani, suprafața Lacului Aral (*fig. 8*) a scăzut dramatic, ajungându-se până la secarea unei mari părți a acesteia. Documentează-te din mai multe surse (enciclopedii, internet, reviste etc.) și realizează un text geografic de maximum o pagină în care să prezinți cauzele acestui fenomen și consecințele sale. Ce măsuri crezi că pot fi luate pentru a remedia această situație?

Știi că?

- ▶ *Lacul Baikal* este cel mai adânc lac de pe Terra, dar și cel mai vechi. Reprezintă cea mai importantă rezervă de apă dulce.
- ▶ *Marea Moartă* este cel mai sărat lac de pe glob (de asemenea, cel mai adânc lac sărat).
- ▶ *Marea Caspică* este cel mai întins lac din lume.